

PROGRAM PROFILAKTYKI W SZKOLE PODSTAWOWEJ W OPOLNIE ZDROJU

WSTĘP

Rozporządzenie MENiS z dnia 31 stycznia 2002 r. , zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół, nakłada na wymienione placówki obowiązek stworzenia programu wychowawczego i programu profilaktyki, dostosowanego do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska.

Przy czym szkolny zestaw programów nauczania, program wychowawczy szkoły, oraz program profilaktyki powinny tworzyć spójną całość. Realizacja przyjętych programów z jednej strony powinna wspierać dziecko w procesie rozwoju, a z drugiej ochronić je przed pojawiającymi się niebezpieczeństwami oraz pomóc w usunięciu ewentualnych nieprawidłowości.

Proponowany program skierowany jest w swojej treści do uczniów, rodziców i nauczycieli. Został stworzony na bazie przeprowadzonych ankiet wśród uczniów, rodziców i nauczycieli oraz bezpośredniej obserwacji środowiska. Jest zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego z dnia 26 .02. 2002r. i innymi aktami prawnymi zobowiązującymi szkoły i placówki objęte systemem oświaty do podejmowania zadań dotyczących przeciwdziałania patologiom tj.:

- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231, Nr 167, poz.1372);
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych;
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 1994 r. Nr 111, poz. 535)
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 75, poz.468, z 1998 r. Nr 106, poz.668 i Nr 113, poz. 715, z 2000 r. Nr 20, poz. 256 i Nr 103, poz. 1097, z 2001 r. Nr 111, poz. 1194 i Nr 125, poz. 1367 oraz z 2002 r. Nr 25, poz. 253 i Nr 113, poz. 984).

CEL PROGRAMU

- Przeciwdziałanie zachowaniom ryzykownym dzieci i młodzieży oraz zdolność do samodzielnego dokonywania wyboru zachowań właściwych dla zdrowia psychicznego i fizycznego.
- Wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów.

ZADANIA SZKOŁY

- Stwarzanie przyjaznego klimatu.
- Reprezentowanie przez nauczycieli pozytywnych wzorców.
- Wypracowanie wspólnych działań wobec zachowań ryzykownych.
- Pomoc uczniom mającym trudności w nauce i zachowaniu.
- Rozpoznawanie sytuacji zagrożenia patologią.
- Wczesne rozpoznawanie uczniów z grup ryzyka i kierowanie ich do specjalistów w celu dokonania diagnozy przy współpracy z rodzicami.
- Udzielanie specjalistycznej pomocy uczniom z grupy ryzyka.
- Współpraca z rodzicami.
- Szkolenie kadry pedagogicznej w zakresie profilaktyki zagrożeń i umiejętności wychowawczych.

OBSZARY DZIAŁAŃ PROFILAKTYCZNYCH

1. Profilaktyka uzależnień:
 - a) nikotynizm,
 - b) alkoholizm,
 - c) narkomania;
2. Przeciwdziałanie agresji i przemocy w szkole.
3. Wychowanie prozdrowotne – realizacja „Środowiskowego Programu Wychowania Zdrowotnego w Szkole”.

STRATEGIE PROFILAKTYCZNE

informacyjna: gazetki, wystawy publikacji, miniwykład, filmy, rozmowy indywidualne, ćwiczenia sposobów radzenia sobie z niepowodzeniami, pogadanki, apele, dyskusje, ulotki;

edukacyjna : realizacja Środowiskowego Programu Wychowania Zdrowotnego, pogadanki, spotkania z pielęgniarką szkolną, lekarzem, zajęcia z pedagogiem szkolnym, spotkania ze specjalistami z zakresu profilaktyki, pracownikami poradni psychologiczno-pedagogicznej, warsztaty, treningi, bloki ćwiczeń i gier psychoedukacyjnych;

alternatywna : wycieczki, zajęcia pozalekcyjne - koła zainteresowań, konkursy, organizacje szkolne, zielone szkoły, współpraca z TPD;

interwencyjna: wywiady środowiskowe, rozmowy indywidualne, pomoc socjalna, analiza indywidualnych przypadków na posiedzeniach komisji wychowawczych, współpraca z instytucjami współdziałającymi / OPS, policja, poradnia psychologiczno - pedagogiczna, kurator sądowy, Sąd Rodzinny, gminny ośrodek profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i in./ ;

zmian środowiskowych: współpraca z rodzicami, pedagogizacja, szkolenie liderów młodzieżowych, tworzenie grup wsparcia wśród uczniów i rodziców, wzmacnianie mocnych stron.

OBSZARY DZIAŁAŃ	TREŚCI PROGRAMOWE	CELE SZCZEGÓŁOWE	SPOSOBY REALIZACJI	PRZEWIDYWANE OSIĄGNIĘCIA
1	2	3	4	5
N I K O T Y N I Z M	Nikotyna – legalny narkotyk. Szkodliwość i konsekwencje palenia tytoniu. Dziecko – bierny palacz. Światowy Dzień bez Papierosa.	Kształtowanie umiejętności zachowań asertywnych – różne sposoby odmawiania. Alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu / sport, koła zainteresowań, organizacje młodz./	Realizacja treści zawartych w ”Programie Wychowania Zdrowotnego” w kl. I-VI wg szczegółowych scenariuszy. Filmy, pogadanki, konkursy plastyczne i wiedzy, gazetki Apel - PCK Prelekcja dla rodziców.	Uczeń wie: - jakie zagrożenie stwarza palenie tytoniu, - jak właściwie spędzać wolny czas Uczeń potrafi: - odmówić namowom kolegów bez naruszania godności.
A L K O H O L I Z M	„Drugi Elementarz, czyli Program Siedmiu Kroków” Życie bez nałogu.	Dostarczenie informacji o alkoholu i innych substancjach uzależniających oraz o zagrożeniach towarzyszących ich zażywaniu. Wskazanie możliwości unikania tych zagrożeń i sposobów radzenia sobie z nimi. Pokazanie perspektyw zdrowego życia i drogi do satysfakcji osobistych bez zażywania alkoholu i innych substancji uzależniających.	Program skierowany jest do uczniów i do rodziców. Realizacja w ramach pracy pedagoga szkolnego oraz zgodnie z „Programem Wychowania Zdrowotnego”. Zorganizowanie punktu informacyjnego / adresy i numery telefonów instytucji wspomagających/ Skrzynka problemów - „Pomóż mi rozwiązać mój problem”.	Uczeń wie: - jakie skutki wywołuje picie alkoholu, - gdzie szukać pomocy dla siebie i rodziny. Uczeń potrafi: - wypoczywać i bawić się bez sięgania po środki odurzające.
N A R K O M A N I A I D S	Co każdy człowiek powinien wiedzieć o narkotykach. AIDS – choroba, której nie należy się bać, lecz dużo o niej wiedzieć. Nadużywanie leków i środków psychotropowych.	Pogłębienie informacji na temat istoty uzależnienia. Zapoznanie z przyczynami choroby i możliwościami uniknięcia jej. Rozwijanie do samokontroli samoobserwacji i samopielęgnacji zdrowia oraz do wspierania innych ludzi w tych zachowaniach.	Realizacja treści wg programów: „Siedem Kroków” i „Wychowanie Zdrowotne”. Pogadanki na godzinach wychowawczych po projekcji filmów . Gazetki, ulotki, wystawki publikacji, test wiedzy - kl. VI- PCK Konkurs plastyczny.	Uczeń wie: - jakie sytuacje sprzyjają zakażeniu HIV, - że nadużywanie leków prowadzi do uzależnień. Uczeń potrafi: - zachować się wobec osób zkażonych, prezentuje postawę tolerancji.

1	2	3	4	5
P R Z E C I W D Z I A Ł A N I E A G R E S J I P R Z E M O C Y	Zdiagnozowanie przejawów przemocy wśród dzieci.	Zmniejszenie rozmiarów zjawiska agresji w szkole. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa.	Opracowanie i przeprowadzenie ankiet badających skalę zjawiska przemocy w środowisku szkolnym i pozaszkolnym. Analiza badań ankietowych. Omówienie badań z uczniami i rodzicami.	Zebrany materiał pozwoli określić miejsca, formy i sprawców przemocy.
	Kodeks ucznia - prawa i obowiązki ucz - nagrody i kary - system oceniania z zachowania.	Kształtowanie odpowiedzialności za własne postępowanie.	Informacje, pogadanki, dyskusje na godzinach wychowawczych i zajęciach zintegrowanych. Wywiadówki.	Uczeń zna: - jakie są konsekwencje czynów agresywnych. Uczeń potrafi: - ustosunkować się do własnych zachowań – samocena.
	Podstawowe zasady i reguły obowiązujące w relacjach międzyludzkich. Właściwe zachowania w środowisku szkolnym i rodzinnym. Zwyczaje, obyczaje.	Dyscyplinowanie grupy, kształtowanie zachowań asertywnych. Umiejętność nawiązywania i utrzymywania poprawnych kontaktów międzyludzkich /rówieśników.dorośli, niepełnosprawnych, przedstawicieli innych narodowości, ras,religii itp.	Tworzenie kontraktów. Konkursy: „Dzień miłych słówek”, „Król i królowa uprzejmości.” Filmy, ćwiczenia i gry psychoedukacyjne, elementy dramy, pogadanki. Organizowanie imprez klasowych i szkolnych, wycieczek.	Uczeń zna: -zasady kulturalnego współżycia Uczeń potrafi: - określać własne uczucia i zachować się asertywnie, jest tolerancyjny wobec inności.
	Rozpoznawanie własnych mocnych i słabych stron, zalet i wad. Właściwy stosunek do swoich emocji. Radzenie sobie w sytuacjach trudnych i umiejętność szukania pomocy.	Budzenie poczucia własnej wartości i godności, kształtowanie kreatywności ucz. Rozwijanie umiejętności radzenia sobie ze strachem, stresem i niepokojem. Kształtowanie więzi koleżeńskich i form samopomocy /grupy wsparcia, małe wolontariaty/.	Techniki i gry psychoedukacyjne. Angażowanie ucz. do zajęć pozalekcyjnych i pracy społecznej w organizacjach szkolnych. Monitorowanie osiągnięć uczniów na forum klasy i szkoły.	Uczeń zna : - swoje mocne i słabe strony - zna techniki hamowania i rozładowywania agresji, - wie gdzie szukać pomocy w sytuacjach trudnych / stres, lęk, niepokój, agresja, przemoc/. Uczeń potrafi: - opanować negatywne emocje, - pracować z grupą, - udzielić koleżeńskie pomocy.

1	2	3	4	5
	<p>Konflikty i ich rozwiązywanie /znęcanie się nad młodszymi kolegami, bójki, wulgaryzmy, wandalizm, zaszczerwanie/</p> <p>Dobry kontakt z dzieckiem warunkiem skutecznej profilaktyki.</p>	<p>Zwiększenie dobrogo samopoczucia uczniów i polepszenie atmosfery interpersonalnej i poczucia bezpieczeństwa. Wzrost świadomości zagrożeń spowodowanych przemocą. Minimalizacja aktów przemocy i agresji .</p>	<p>Uczenie wychowanków polubownego załatwiania konfliktów poprzez rozmowy indywidualne, techniki psychoedukacyjne, pogadanki. Rozpoznawanie i omawianie indywidualnych przypadków, pogadanki z przedstawicielami instytucji wspomagających proces wychowania. Organizowanie spotkań rodziców „ofiar” i „sprawców” w celu rozpoznania przyczyn i sposobu eliminacji zaistniałego konfliktu. Rozstrzyganie szczególnych przypadków na posiedzeniach komisji wychowawczych. Wywiady środowiskowe. Edukacja społeczno-prawna ucz. i rodziców: cykl spotkań w kl. I-VI z funkcjonariuszami z wydziału prewencji, pedagogiem, przedstawicielem gminnej komisji do spraw rozwiązywania problemów alkoholowych. Cykl spotkań z funkcjonariuszem wydziału prewencji z uczniami. Udział nauczycieli i rodziców w szkoleniach, warsztatach. Stała współpraca wychowawców z rodzicami – pedagogizacja. Wzbogacanie biblioteczki tematycznej. Udostępnianie materiałów poglądowych -ulotki, broszurki, itp.</p>	<p>Uczeń wie: - że ma prawo do ochrony godności osobistej - sprawca jest świadomy swego czynu i ponoszenia konsekwencji. Uczeń potrafi : -zachować się w sytuacji zagrożenia, - zadośćuczynić wyrządzoną krzywdę.</p> <p>Rodzice są świadomi odpowiedzialności za wychowanie swoich dzieci i współpracy w procesie wychowawczym szkoły.</p> <p>Uczeń jest świadomy odpowiedzialności za popełnione czyny wynikającej z Kodeksu Ucznia.</p> <p>Wzrost kompetencji nauczycieli i rodziców w zakresie radzenia sobie w sytuacjach agresji i przemocy.</p>
	<p>Edukacja społeczno-prawna w zakresie przemocy i agresji wśród nauczycieli, rodziców i uczniów.</p>	<p>Poznawanie przyczyn i mechanizmów powstawania agresji przemocy i nałogów oraz umiejętność rozwiązywania problemów.</p>		

Program zawiera główne hasła wskazujące kierunki i metody pracy. Nauczyciele i wychowawcy opracowują w oparciu o program własne plany realizacji zadań profilaktycznych, które będą realizowane głównie na godzinach wychowawczych oraz na zajęciach dydaktyczno-opiekuńczych. Treści programu zakładają zdobycie wiedzy oraz nabycie praktycznych umiejętności zachowania się w sytuacjach, które predysponują do niepożądanych zjawisk.

Obszar działań profilaktycznych w zakresie wychowania prozdrowotnego realizowany jest w oparciu o „Środowiskowy Program Wychowania Zdrowotnego w Szkole” opracowany przez Komisję Profilaktyki Polskiego Towarzystwa Kardiologicznego Akademii Medycznej w Lublinie z 1997 r.

Program ten zawiera opracowane scenariusze lekcji głównych oraz lekcji uzupełniających, realizowanych raz w miesiącu / w kl. I – III jako lekcja dodatkowa, w kl. IV – VI w ramach godziny wychowawczej /.Strategia działań przewiduje **wzmocnienia** tj. współdziałanie ze środowiskiem szkolnym / pielęgniarka, pedagog szkolny, nauczyciele, uczniowie, organizacje szkolne/ oraz środowiskiem pozaszkolnym, np.: lekarz, psycholog a głównie rodzice i opiekunowie.

Program profilaktyczny jest otwarty i zależności od zaistniałych potrzeb i wynikłych problemów może być modyfikowany.

Opracowanie : mgr Adela Senetra

mgr Teresa Piliponek